

Belastingssamenwerking
West-Brabant

Mededeling

Aan
Dagelijks Bestuur van de BWB

Agendapunt
3d

Onderwerp
Kamerbrief 24 juni 2016 inzake Hervorming
gemeentelijk belastinggebied

Datum
30 september 2016

Aanleiding

In het kader van de hervorming van het belastingstelsel heeft het kabinet bij brief van 24 juni 2016 aan de Eerste en Tweede Kamer geschetst hoe een verschuiving van rijksbelastingen naar gemeentebelastingen vorm zou kunnen worden gegeven. Vanuit verschillende invalshoeken wordt een verschuiving van 4 miljard euro bepleit om onder andere de lokale democratie te versterken, de doelmatigheid te vergroten en de lasten op arbeid te verlagen. Deze Kamerbrief is aangeleverd aan de regiefunctionarissen en besproken in het Regie-overleg van 23 september 2016. Hierna wordt samengevat de essentie uit deze Kamerbrief weergegeven en worden tot slot de eventuele uitvoeringsaspecten voor de Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB) benoemd.

De volledige tekst van de Kamerbrief (21 pagina's) is te downloaden via de website van de rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/06/24/kamerbrief-over-hervorming-gemeentelijk-belastinggebied>

Toelichting

Knelpunten gemeentebelastingen

De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk instrument waarbij de afweging tussen de kosten en baten van gemeenschappelijke voorzieningen op lokaal niveau dicht bij de burger plaatsvindt. Het kabinet signaleert in de huidige gemeentebelastingen de volgende knelpunten:

- *Hoge lasten op arbeid*
De financiering van gemeenten zou meer vanuit de lokale belastingen moeten (kunnen) geschieden en minder vanuit de rijksbelastingen. Met de bij het Rijk ontstane ruimte kunnen de lasten op arbeid worden verlaagd.
- *Afwenteling*
Een aantal gemeentelijke belastingen worden afgewenteld op niet-stemmers (bedrijven en inwoners andere gemeenten) en vertroebelt de lokale afweging tussen kosten en baten van gemeentelijke voorzieningen.

- *Beperkte keuzeruimte in het lokale democratische proces*
Het gemeentelijk belastinggebied is in internationaal opzicht klein. Ondanks dat gemeenten meer taken hebben gekregen is de bevoegdheid om inkomsten te genereren gelijk gebleven. Er liggen kansen om het lokaal beleid beter aan te laten sluiten op de voorkeuren van burgers en tevens de doelmatigheid van lokale uitgaven te vergroten.
- *Een woud van belastingen*
Een veelheid aan gemeentelijke belastingen en heffingen maakt niet inzichtelijk wat de effectieve belastingdruk is in de afzonderlijke gemeenten. Een aantal belastingen en heffingen leidt tot (extra) administratieve lasten voor burgers, is qua fiscale opbrengst versus uitvoeringskosten niet in verhouding of heeft geen actueel bestaansrecht.
- *Niet optimaal functionerende OZB-macronorm*
De in het verleden ingestelde OZB-macronorm levert een geringe bijdrage aan de beheersing van de lokale lasten. Gemeenten bepalen ieder afzonderlijk de belastingtarieven en zijn niet gebonden aan deze macronorm.
- *Asymmetrie in handhaving*
De kosten van buitengewone opsporingsambtenaren worden gedragen door de gemeenten, terwijl de opbrengsten voornamelijk bij het Rijk terechtkomen.

Bouwstenen voor hervorming van gemeentebelastingen

Het kabinet ziet op hoofdlijnen de volgende mogelijkheden voor een hervorming van de gemeentebelastingen. Uitgangspunten hierbij zijn: meer transparantie, meer banen en effectievere uitvoering.

- *Verschuiving van lasten op arbeid naar lokale belastingen*
Een lagere inkomstenbelasting en meer bevoegdheden om lokaal belasting te heffen. Met een dergelijke verschuiving (ook wel 'belastingsschuif' genoemd) kan de lokale bevolking de kosten en baten van voorzieningen beter tegen elkaar afwegen en bewust kiezen welke voorzieningenniveau zij wenselijk acht.
Het Centraal Planbureau (CPB), de Raad voor de financiële verhoudingen (Rvf) en de commissie Rinnooy Kan komen tot een aanbeveling van een verschuiving van 4 miljard euro door:
 - een (her)invoering van de OZB-gebruikers van woningen, en
 - een invoering van een ingezetenenheffing (vast bedrag per volwassen inwoner)

De belastingsschuif vindt plaats door een korting op de bijdrage van het Rijk via het gemeentefonds en een evenredige verlaging van de belasting op arbeid. Het CPB heeft doorgerekend dat deze belastingsschuif goed mogelijk is zonder grote inkomenseffecten voor huishoudens en zonder toename van de armoedeval. De hervorming beoogt geen herverdeling tussen huishoudens, terwijl ook tussen gemeenten geen herverdeling hoeft plaats te vinden. Bij een groter gemeentelijk belastinggebied zou kunnen worden overwogen om de gemeentelijke belastingdiensten een preferentie bij de invordering (na de Rijksbelastingdienst) toe te kennen.

De belastingsschuif vergt een goede en tijdige communicatie door Rijk en gemeenten zodat burgers voorbereid zijn.

- *Saneren kleinere belastingen*
Een aantal kleine belastingen kan worden afgeschaft. De derving als gevolg van het afschaffen van deze kleine belastingen kan worden opgevangen met de nieuwe brede heffingen. In deze Kamerbrief geeft het kabinet aan dat de parkeerbelastingen, de toeristenbelasting en de precariobelasting, voor uitsluitend het gebruik van gemeentegrond als terras door horeca-exploitanten, nog een bestaansrecht hebben en deze heffingen daarom niet zullen worden afgeschaft.

Voor de roerende woon- en bedrijfsruimtebelasting, baatbelasting, forensenbelasting, hondenbelasting, reclamebelasting en precariobelasting (met uitzondering voor het gebruik van de gemeentegrond voor terrassen) is er volgens het kabinet wel reden tot afschaffing. Inmiddels is er om een stijging van de precariobelasting op nutswerken te voorkomen al een wetsvoorstel ingediend waarbij ook is voorgesteld deze belasting binnen een termijn van 10 jaar af te schaffen.

- *Voorkomen lasteninflatie en afwenteling*
Door landelijk een lastenverdeling te bepalen blijft de lastenverdeling hetzelfde op het moment dat gemeenten de lasten verhogen of verlagen. Het voorkomen van afwenteling is ook van belang tegen de lasteninflatie. Het dwingt gemeentebestuurders tot een voor burgers controleerbare afweging tussen meer voorzieningen of lagere lasten.
- *Vergroten effectiviteit en doelmatigheid gemeentelijk verkeershandhavingsbeleid*
Gemeentelijke buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) zijn thans met name bevoegd boetes uit te schrijven voor foutparkeren en het veroorzaken van overlast. De rol van gemeenten ten behoeve van verkeershandhaving zal worden gezien in samenhang met het Interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) verkeershandhaving en het ongevraagd advies van de Raad van State ten aanzien van sanctiestelsels (14 september 2015).
- *Stroomlijnen, vereenvoudigen en harmoniseren*
De VNG heeft in 2015 aan het kabinet voorstellen gedaan voor de aanpak van een aantal praktische knelpunten bij de uitvoering van de wet WOZ en de gemeentelijke belastingheffing. Eind dit jaar wordt voor het oplossen van deze knelpunten een wetsvoorstel ingediend, die de basis versterkt voor de hervormingen van de gemeentebelastingen.

Een ander bestaand uitvoeringsprobleem is het verschil in de door het Rijk bepaalde maximum vermogensgrenzen voor kwijtschelding en de maximum vermogensgrenzen voor de bijstand. Het verschil in de vermogensgrenzen is aan burgers niet uit te leggen en leidt er bovendien toe dat de beoogde ruimte voor bijstandsgerechtigden om hun positie te verbeteren door wat te sparen, teniet wordt gedaan. Het harmoniseren van de vermogensgrenzen voor kwijtschelding en bijzondere bijstand zorgt ervoor dat burgers beter weten waar zij aan toe zijn en vereenvoudigt de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid. Of er tot een harmonisering van de vermogensgrenzen wordt besloten, bestaat nog geen duidelijkheid. Een neveneffect zal zijn dat er meer aanvragen zullen worden toegekend.

Mogelijke uitkomst hervorming gemeentebelastingen en verdere proces

Voor de navolgende, belangrijkste elementen in deze Kamerbrief is een aanpassing van de wetgeving vereist:

- de belastingschuif van inkomstenbelasting naar gemeentebelastingen;
- de introductie van twee brede heffingen (OZB-gebruikers van woningen en ingezetenenheffing);
- het mechanisme om lasteninflatie en afwenteling te voorkomen, en
- het afschaffen van kleine gemeentelijke belastingen.

Doordat er een aantal fundamentele keuzes moeten worden gemaakt en het een majeure operatie betreft, wordt het overgelaten aan een nieuw kabinet. De Tweede Kamerverkiezingen staan gepland in maart 2017.

Uitvoeringsaspecten voor de BWB

In de Kamerbrief is geschetst hoe een verschuiving van rijksbelastingen naar gemeentebelastingen vorm zou kunnen worden gegeven. Wat dit voor de BWB in de uitvoering van haar werkzaamheden betekent, is hierna kort weergegeven.

- De eventuele afschaffing van een aantal kleine(re) belastingen leidt voor de BWB tot een efficiëntere uitvoering.
- De (her)introductie van de OZB-gebruikers van woningen is in de uitvoering eenvoudig omdat gebruik kan worden gemaakt van reeds bekende gegevens zoals de WOZ-waarde van de woning en de gebruiker van de woning.
- Met betrekking tot de nieuw in te voeren ingezetenenheffing voor gemeenten bestaat een synoniem met de watersysteemheffing ingezetenen zoals de BWB die voor het waterschap die thans uitvoert. De eventuele invoering van een ingezetenenheffing voor gemeenten zal dan ook naar verwachting voor de BWB zonder problemen kunnen worden geïmplementeerd.
- Voor zover de rol van gemeenten ten aanzien van de handhaving op verkeersovertredingen groter wordt en dit in een fiscaal regime wordt vormgegeven, kan de BWB daarbij wellicht een rol gaan vervullen bij de incasso van de 'boetes'. Het opleggen en innen van parkeerbelastingen wegens het onbetaald parkeren kan thans ook door de BWB worden uitgevoerd.
- Het harmoniseren van de maximum vermogensgrenzen bij de kwijtschelding door aan te sluiten bij de maximum vermogensgrenzen van de Participatiewet vereenvoudigt de beoordeling van een aanvraag voor het buiten aanmerking te laten vermogen.
- Bij deze belastingschuif is het van belang dat er door het Rijk en gemeenten tijdig en goed wordt gecommuniceerd naar de burgers. De BWB kan in samenspraak met de gemeentelijke deelnemers hierin ook een rol gaan vervullen.
- De BWB vervult een actieve rol bij de ontwikkelingen die de hervorming van de gemeentelijke belastingen op uitvoeringsgebied met zich mee kunnen brengen. Vanuit het platform directeuren belastingsamenwerkingen en de Landelijke Vereniging Lokale Belastingen, waaraan ook de BWB deelneemt, wordt de VNG proactief gevoed met de expertise over praktische uitvoeringsaspecten.
- De BWB ziet ook een rol voor haar weggelegd om desgevraagd de deelnemers te ondersteunen bij het maken van beleidskeuzes die de hervorming met zich mee kan brengen.

De besluitvorming rondom de hervorming van het gemeentelijk belastinggebied wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. De VNG heeft de verwachting uitgesproken dat met het oog op het te doorlopen wetgevingstraject en de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 de hervorming eerst vanaf 2019 een feit zal zijn.

Het saneren van een aantal kleine belastingen en de invoering van de OZB-gebruikers van woningen en een ingezetenenheffing zal voor de deelnemers een wijziging van de uitvoeringskosten van de BWB tot gevolg hebben. Zodra de contouren van de hervorming gemeentebelastingen meer gestalte hebben gekregen, zal de BWB met een scenariobegroting inzicht verschaffen in de gevolgen van het bovenstaande.

Voorstel

Het bestuur wordt voorgesteld kennis te nemen van deze mededeling.